

DÖCÖG A VONAT...

DÉLI egy óra lehetett, mikor a keleti pályaudvaron a helyivonatra szálltam föl, mely csak Gödöllőig közlekedik. Magamnak is ugyanott lett volna dolgom.

Termeskocsiba nyitottam be, amely nincsen fülkékre osztva, hanem olyan-egy a kocsis, mint egy valóságos terem. Egyedül ültem odabent, mialatt az indulásra vártam.

Hosszú idő után régi álmok, vágyak, nyugtalanítottak megint. Tavaszias szél lengett el olykor a Mátra felől s bizonyára tavaszodni próbált már Kecskemét táján is, valahol a monostori erdőben... Ujjongani szerettem volna, de ugyanakkor mély levertség ejtett rabul. Mert újból éreznem kellett e napon, hogy szállnak-szállnak mulékony napjaink és soha többé nem térnek vissza a tavalyi felhők.

És mialatt céltalanul gyötörtem magamat, odakint sípolni kezdtek a kalauzok. Ebben a legutolsó pillanatban egy leány szökött fel a kocsira s lépett be kecsesen az ajtón. Lehetett úgy tizenhét esztendő. Fiúsbuzban jött, hóna alatt két-három könyvvel, helyes kis kontyán diáksapka. Gondoltam mindjárt, hogy diákkisasszony lesz, aki az érettségi-vizsga előtt állhat néhány hónappal.

Csak épen, hogy feléje pillantottam, de így is megállapíthattam, hogy helyes fruska. Kissé szabálytalan, de vonzó volt az arca s kötevénykéje alatt legfeljebb ha sejteni lehetett a két kis pattanó mellét.

Nem sok ügyet vettem rá. A kisasszony különben egyvonalba ült velem, de a túlfelőli ablak mellé.

Aközben megdőccent a vonat s észrevétlenül siklani kezdett kifelé a váltók között. Kormos vasúti épületek kettős sora között dőcögünk s oktalan tépelődések fogtak közre ezúttal is. Mert ismét elővett a régi bú. Eszembe jutott, hogy tizenöt évvel ezelőtt, ugyanebben a hónapban, szörnyű hóba fulladtak a Kárpátok s az övig érő hóban régi bajtársaim verekedtek riasztó elszántsággal. S elővett a régi bú, mert ezen a napon eszméltem rá először, hogy ezek az egykori bajtársak meghaltak az utolsó szálig s én tizenöt irtózatoss estendő után a nevére sem emlékszem már a legtöbbnek.

Ment a vonat, mendegélt... Körülnéztem és csak ekkor jöttem rá, hogy ketten vagyunk mindössze a termeskocsiban: a kislány meg én. Észrevehette ezt ő is, mert félénken húzta össze magát az ablaksarokban s azalatt — igen óvatosan és tartózkodón — mintha egy-két

pillantást vetett volna felém is. Rimánkodó volt ez a pillantása s mintha azt kérdezte volna :

«Jóember maga, úgy-e, bácsi?»

Váratlanul fölillant előttem a gondolat, hogy lecsillapítom : nincs oka a nyughatatlanságra. De ugyanakkor megütött a föltevés, hogy hátha képzelődöm csak s a leánynak eszeágában sincs tartania tőlem. De mégis, mégis ! Amint feléje pillantottam félszemmél, láttam, hogy a kisasszony igenis szorong. Már-már azon a ponton volt, hogy szepegni talál. Úgy ült ott a sarokrészben, oly tehetetlenül és megindítón, mint egy riadt verébfiók.

Gondoltam, majd felhagy apró félenkségével, ha látni fogja, hogy ügyet sem vetek reá. S kifelé kezdtem nézni az ablakon. Még mindig váltók közt zörögtünk, össze-vissza futó sínpárok tömkelegében.

Aztán lassítani kezdett a mozdony s a kőbányai felső-pályaudvaron álltunk meg félpercre. Ugyanakkor a leány is föllélekzett egy felszabaldult sóhajjal. Mert hirtelen csak kivágódott az ajtó szélesen, s egy fiatalember nyitott reánk. Pökhendin és szeretetreméltón.

Lehetett úgy huszonnégyesztendő.

Belépett szélesen és oly szemtelen arccal, hogy az ember szerette volna a szívére ölelni. Körülnézett kihívón, majd hirtelen elhatározással a leány felé indult, aztán elhelyezkedett, szemközt vele.

Hogy mi lehetett? Diáksapkát nem viselt már, de a föllépése és magatartása után holtbizonyosra vettem, hogy legfeljebb félesztendővel ezelőtt rakhatta le utolsó vizsgáit, talán épen a doktorátust. És most neki áll a világ !

Eleinte nem sokat hederítettem reájuk, mert céltalan tündésembe merültem el. Azt azonban láttam még félszemmél, hogy amikor ez a kedves mihaszna fiatalember lépett be, a leány nagyot lélekzett. Határozottan visszaemlékeztem később is erre a sóhajtásra. Bizonyára azért, hogy — Isten segítségével — végeszakadt végül ennek a kettesben való kínzó magánynak.

Egy darabig kusza ötleteim foglalkoztattak. Eszembe jutott, hogy egy óra mulva kiszállok Gödöllőn, bezörgetek valamelyik úri familiához, ahová csak azért menekülök ki, mert soha nem tudok felhagyni magam áztatásával, hogy valami váratlan meglepetés vagy egyéb fordulat fog érni a házban, ami kilendít talán hiú töprengéseimből . . . Tíz esztendeje már, hogy ezzel ámitgatom magamat és nem tudok kiábrándulni ebből a dőre hitemből.

Azalatt dőcögött a vonat. Elhagytuk már Pest határát s elmaradtak az utolsó kőbányai kémények. Tavasz zsendült a tájon.

Lopva a leány felé pillantottam. A kisasszony fesztelenebbül ült már a sarokban, de elcsodálkozott tekintetében némi megütődést éreztem. Hirtelenében szembenézett a fiatalemberrel s a szeme mintha azt kérdezte volna :

«Miért néz folyton?»

Mert a nyalka legény nézte. Kényelmesen vetette el magát a padon s nagy elégtétellel az egész világgal szemben. Azalatt pedig félpillanatra nem vette volna le tekintetét a leányról. Ez a tekintet ujjongott s mintha azt mondta volna :

«De szép vagy, rózsám!»

Nézte a leányt, nézte azzal a biztos tudattal, hogy most nem tud szabadulni tőle. És a leány, aki tíz perccel előbb még felszabadítónak érezte lovagját, most ráocsúdott, hogy alighanem ripők alakkal került össze. Rápillantott mégegyszer, de úgy, hogy sujtott a tekintete s akkor bosszusan fordult el a fejével. Kifelé merengett az ablakon. A deli legény pedig mosolygott, ezúttal már egészen megmámorosodva s szemlátomást szeretett volna felujjongani, hogy ennyire nevetlennek tartja őt a leány.

Megint nem törődtem velük, de azért mintha megsajdult volna valami a szívemben. Mert furcsán esik ráeszmélni olykor, hogy mi is voltunk fiatalabbak, amikor ugyancsak sok-sok elégtétel közt kínoztunk meg egy-egy kislányt. És mert reájövünk — századszor már! — hogy egyre messzebről néz vissza felénk az a kísértő kor, melankólia lesz úrrá felettünk.

Valami állomáson állt meg a vonat. Többen szálltak ki, két-három utas viszont a vonatra kapaszkodott fel, de hozzánk senkisémet nyitott be. Hárman voltunk csak a teremtett világból.

Mentünk tovább, mentünk.

Villák maradoztak el kétoldalt s távolabb olyan színbe kezdtek átvedleni a fűzfák, mint a kislibák bundácskája. Ők pedig ültek szemközt ketten, a leány szeme ismét villámlott, de mert tapasztalnia kellett szegénynek, hogy ismeretlen és önhitt lovagja annál diadalittasabb fölényvel mosolyog le reá, hirtelen könyörgő szemmel fordult felém. Mintha nálam próbált volna védelmet keresni a vakmerő fickóval szemben.

Megsajnáltam, mert éreztem, hogy tűrhetlenné válik a helyzete. Szerencsére belépett a kalauz s a jegyeket kérte.

Először hozzám lépett s megnézte a jegyemet :

— Meddig tetszik utazni?

— Gödöllőig — feleltem hivatalos hangon.

— Köszönöm.

Akkor átment a leányhoz. Átvette a jegyét s megkérdezte :

— Meddig kérem, kisasszony?

— Pécelig, — mondta megkönnyebbülten a leány s olyan leírhatatlan hálával nézett reám, hogy szinte tartottam tőle; nyomban átölel a két fehér karjával. Hisz egy olyan eshetőség, hogy előbb találkozik kiszállni, mint ő s akkor kettesben kénytelenek utazni tovább, alighanem kétségbeejtette volna.

Most a fiatalember felé fordult a kalauz :

— Hová tetszik menni?

A dali legény nem sietett túlságosan a válasszal. Miután előbb fölháborító kényelemmel kotorta ki mellénye jobb-alsó zsebéből a jegyet, annyit mondott kelletlenül és foghegyről:

— Gödöllőre!

Nagyot lélezett a leány másodszor is. Mert most már tudta, hogy bennünket kettőnket tovább visz a vonat Pécelen túl is, ahol ő kiszáll s akkor megszabadul ettől a kiállhatatlan és szörnyű embertől.

Csak hogy Pécel második állomás volt még innen számítva, addig pedig ez a prepotens alak maradt nyeregben. A kalauz továbbment a szomszéd kocsi felé, a nyalka utitárs pedig hátravetvén magát kényelmesen az ülésben, példátlan arroganciával pislogva méregette vergődő áldozatát, olyan mohó tekintettel, hogy kellemetlen volt látni. Pedig bármennyire fölényeskedett is ez a nevetlen úr, most már tudnia illett volna, hogy néhány perc mulva feláll a kisleány, kilibben a kocsiból, vissza nem néz többet a vonat felé s a ficsúr soha-soha azután nem fogja látni.

Hát legalább azt a néhány percet akarta még kihasználni!

A közbeső egyetlen állomás is elhagytuk már s Pécelnek kellett volna következnie. Noshát az elvetemült ember ki is használta azt a néhány percet: vesztenivalója úgysem volt többet! Mosolygott pök-hendien, egyenesen a kisasszony szeme közé... Brutális volt! Égő szeme mintha csak mondta volna:

«De ennivaló vagy, galambom!»

A leány tehetetlenül vergődött a sarokban s egyszerre megint esengő pillantást vetett felém. Bizonyára azért, hogy szabadítsam ki ebből a lealázó helyzetből. Már-már fel akartam ugrani, hogy oda-megyek az ipséhez, megragadom a gallérját penderíték rajta egyet s kilódítom, amikor...

... amikor lassítani kezdett a vonat s kevéssel rá megállt. A leány fellibbent s egy köszönés, egy bólintás nélkül indult meg kifelé. A lovag szemtelen mosollyal nézett utána. Mintha mondta volna:

«Meggyötörtelek, mi?»

Odalent elnyujtva kiáltották a kalauzok:

— Pé-é-é-ce-e-el!

Az állomás a szemközti oldal felől volt, hol a fölényes legény ült. Átmentem az egyik ablakhoz, hogy kinézek. A nyalka utitárs is felállt, talán, hogy utolsó pillantásával elkapja mégegyszer a leány alakját, akit soha többé nem fog viszontlátni.

A leány akkor haladt el a kocsi mentén, s ahogy az alá az ablak alá ért, mely mögül a merész lovag leskelődött reá, lassubbra fogta a lépést, váratlanul fölszegte a fejét kihívón s mosolygott-mosolygott. Ez a dacos pillantás nyiltan beszélt:

«Most gyere, ha tudsz!»

Barátom, a fiatalember, esze nélkül csapott a homlokára, mint a félőrült. Aztán kapkodva forgatta ki a zsebeit, de sehol egyetlen krajcárt

nem talált. Aztán rámnézett, olyan dúlt szemekkel, hogy megértettem. Föl akart kiáltani a szerencsétlen :

«Uram, adjon kölcsön egy pengőt ! Másfélnapra és becsületszóra !»
De meggondolhatta magát, mert így kiáltott fel :

— Az istenfáját !

Ugyanakkor padlóhoz csapta a Gödöllőig érvényes vasúti jegyét, rátaposott, majd fejébe vágta a kalapját s megindult kifelé. Lihegve. Az ablak mellé álltam szorosan.

Láttam aztán, hogy a délceg legény elfut a vonat hosszában s a kijárónál melléje siklik a kislánynak, hozzáhajlik s mond neki valamit. Aztán kettesben mentek tovább.

S a leány, e haszontalan, egyetlen szóval sem tiltakozott e példátlan terror ellen. Sőt : mosolygott.

... Mennyi a távolság Pécel és Gödöllő között? Légvonalban is megvan tizennégy kilométer. Tudtam, hogy a megfontolatlan lovag, ha csak kölcsön nem kér a leány szüleitől, legalább negyedfélórát fog gyalogolni ma délután, dagasztva a sarat, ázva a tavaszi permetegben, talán esőtől is megcsapkodva, amíg sikerül elvergődnie Gödöllőig.

De megérte !

Komáromi János.

VERÍTÉK.

*Úgy láttalak,
mint csöppnyi kint, a földre hullva,
a Mindenségben elsimulva.*

*Úgy láttalak
munkás karján, kohós csatáknál,
hogy mély koromba medret ástál.*

*Úgy láttalak,
mint násfát, kaszás lét-tusába,
bozontos mellen, szétzilálva.*

*Úgy láttalak,
mint poros akták, munka-zárkák
fülledt legében fény sugárkát.*

*Úgy láttalak,
mint alélt, pergő sárga gyöngyöt,
vagy strján lemondás-göröngyöt.*

*Úgy láttalak
ha jöttek munka-oldó esték,
mint a Fáradtság élő testét.*

*Úgy láttalak,
mint Napban ébredő remények
ha jönnek: hé-hahó, nagy Élet !*

Weöres Sándor.